

رشد جزایی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

ابو الحسن شاکری

دانشیار حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر

رضا رضایی

دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه مازندران، ایران، بابلسر

چکیده

رشد جزایی و تاثیر آن در مسئولیت کیفری از جمله مباحث نو ظهور در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ می باشد. رشد جزایی از نظر مفهومی آن مرحله ای است که بتوان گفت فرد قدرت تمییز حسن و قبح را داراست به گونه ای که با یک تفکر آگاهانه مرتکب جرم شود که این مرحله به صرف بلوغ جنسی محقق نخواهد شد لذا متفاوت با آن خواهد بود. قانون گذار در جرایم مستوجب تعزیر تفاوتی بین دختر و پسر قائل نشد، به گونه ای که برای هر دو سن واحدی را مبنای اقدامات تامینی و تربیتی و مجازات در نظر گرفته است. از طرفی در جرایم مستوجب حد و قصاص به قضات اختیار داده است در صورت شبهه در رشد مرتکب بالغ زیر هجده سال، مجازات مقرر قانونی را اجرا نکند. احراز رشد با تکیه بر ملاک مختلط (عینی-ذهنی) مبتنی بر بهره گیری از نظریه پزشکی قانونی و منطبق بودن آن با قرائن و اوضاع و احوال موجود در پرونده (اعم از خصوصیات فردی، خانوادگی، اجتماعی) با مقام قضایی است. رشد امری نسبی است و بسته به افراد مختلف متفاوت خواهد بود لذا نمی توان سن معینی را برای آن در نظر گرفت. فقدان رشد مانع مسئولیت کیفری نیست، بلکه صرفاً در جرایم مستوجب حد و قصاص مانع مسولیت تام کیفری و موجب مسئولیت کیفری ناقص برای بالغ زیر هجده سال می گردد.

کلمات کلیدی: رشد جزایی، بلوغ، مسئولیت کیفری